

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

česká asociace **streetwork.cz**

Doporučený postup Trestní řízení a role sociálního pracovníka

Tento doporučený postup vznikl v rámci projektu Společně a odborně v Praze, reg. č. CZ.03. 2. 63/0.0/0.0/19_099/0015187, který je spolufinancován Evropskou unií

Trestní řízení a role sociálního pracovníka

Tento materiál slouží pro základní zorientování sociálních pracovníků a pracovníků při kontaktu s klientem, který prochází trestním řízením, tak aby bylo možné se zorientovat v dané situaci a klienta či klientku nasměrovat do správné služby popř. neopomenout důležitá práva či povinnosti daného klienta či klientky, kdy nápravu v trestním řízení často již není možné zhojit.

Nedoporučujeme klienta či klientku doprovázet a případně zastupovat v trestním řízení (případ obětí trestných činů), protože ač úmysly mohou být dobré, výsledek již tak dobrý být nemusí a může dojít k poškození práv klientů, které již není možné napravit.

V případě obětí trestných činů je možné se obracet na specializované služby pro oběti, některé služby pro oběti trestných činů mají multidisciplinární týmy složené také z právníků a spolupracujících advokátů a advokátek, které poskytují či zprostředkují bezplatné právní zastoupení (např. In IUSTITIA) nebo jde o služby, které se specializují na různé typy trestné činnosti:

- obecná kriminalita – různé poradny pro oběti trestných činů,
- oběti sexuálního násilí – Profem, Persefona,
- oběti domácího násilí – Profem, Persefona, Acorus, Rosa, Bílý kruh bezpečí, intervenční centra,
- dětské oběti – Dětské krizové centrum, Locika,
- oběti obchodování a vykořisťování – LaStrada, Diakonie,
- oběti předsudečného násilí, oběti závažné kriminality a zvláště zranitelné oběti – In IUSTITIA.

Všechny akreditované služby pro oběti je možné nalézt v registru¹ poskytovatelů pomoci obětem trestných činů Ministerstva spravedlnosti, který je v současné době neaktuální a nefunkční. Některé služby mají působnost skrze několik krajů či jsou dostupné napříč celou ČR a své služby poskytují v přirozeném prostředí klientů. Ministerstvo spravedlnosti plánuje vytvořit rejstřík nový, proto doporučujeme vyhledat tyto služby s předstihem a navázat s nimi případnou spoluprací, pro případ, že by se ve vašem zařízení objevil klient potřebující tyto služby.

V případě pachatelů trestných činů je služeb méně, zároveň na základě historického vývoje mají pachatelé silnější postavení v trestním řízení. To však nemusí platit pro marginalizované skupiny osob. Obecně je možné se obracet na Probační a mediační službu, která se věnuje probaci a mediaci, nebo se pokusit zajistit klientovi či klientce bezplatnou právní pomoc.

Práva, povinnosti a jednotlivé fáze trestního řízení vycházejí z těchto právních norem:

- Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.) – vymezuje trestné činy a tresty za ně
- Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád) (zákon č. 141/1961 Sb.) – upravuje proces trestního řízení
- Zákon o obětech trestných činů (zákon č. 45/2013 Sb.) – vymezuje práva obětí trestných činů v trestním řízení (dále ZOTČ)
- Zákon o soudnictví ve věcech mládeže (zákon č. 218/2003 Sb.) – upravuje trestní řízení proti osobám mladším 18 let
- Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (zákon č. 418/2011 Sb.) – upravuje trestní řízení a tresty pro právnické osoby (firmy a společnosti)

¹ <https://otc.justice.cz/verejne/seznam.jsf>

Fáze trestního řízení

- Napadení/trestný čin – dochází k spáchání trestného činu (klient může přicházet s trestným činem, který se již stal před nějakou dobou).
- Zahájení trestního řízení – Policie ČR (dále pouze PČR) popř. státní zastupitelství přijímá informaci o tom, že se mohl stát trestný čin (podání TO, oznámení na tísňovou linku, z vlastní činnosti) a začíná prošetřovat, komu bylo ublíženo (kdo byl poškozený/oběť), co bylo spácháno a kým bylo spácháno (pachatel má status **podezřelého**) – probíhá **podání vysvětlení**.
- Pokud PČR nenajde pachatele, zjistí, že se nestal trestný čin, případ odloží nebo předá přestupkové komisi, je možné se odvolat – pozor však na lhůtu.
- Tato fáze může trvat několik měsíců, ale také několik hodin.
- Zahájení trestního stíhání – pokud PČR zjistí, zda došlo k trestnému činu a má osobu, která spáchala trestný čin (pachatel má status **obviněného**) započne trestní stíhání – **výsledky**, znalecké posudky, rekonstrukce, rekognice apod. Na závěr dochází k uzavření spisu a předání dozoru státnímu zástupci.
- Tato fáze trvá různě dlouho, vždy záleží na rozsahu trestné činnosti (počtu stíhaných, poškozených a také závažnosti trestného činu)
- Obžaloba – státní zástupce spis prostuduje, a pokud jsou v něm nedostatky, vrátí ho PČR. Pokud je spis v pořádku pachatele obžaluje (pachatel má status **obžalovaného**) a spis směřuje k soudu, který věc bude řešit.
- Tato fáze může trvat týdny max. pár měsíců.
- Řízení před soudem – hlavní líčení, kde senát rozhoduje o ne/vině, trestu a náhradě škody pro poškozené/oběť trestného činu. V případě odsouzení pachatel má status **odsouzeného**.
- Trvání fáze je odvislé od náročnosti řízení, dostavování se svědků, obžalovaných k hlavnímu líčení a také od případného odvolání se státního zástupce, popř. pachatele.

- Po vydání rozsudku – vždy záleží na dané situaci.

Klienti a klientky často nevědí v jaké fázi je trestní řízení, to je možné poznat z dokumentace podle vytučněných slov výše.

Následující tabulka popisuje ve zkratce jednotlivé fáze trestního řízení pro oběti/pachatele a roli sociální/ho pracovníka/ce a krátké body, které je možné činit v dané fázi. Body jsou pouze krátké, protože neexistuje obecný návod, jak a co dělat. Jde spíše o záchytné body, od kterých je možné se odvíjet. Záchytné body je potřeba individuálně vyhodnocovat. Volené postupy spolupráce závisí na domluvě s klientem či klientkou a je potřeba čerpat ze zdrojů klieťka/ky. Vždy je potřeba si uvědomovat povinnost sociálního pracovníka či dalších pracovníků, zda se na trestný čin nevztahuje povinnost oznámit a překazit trestný čin.

	Oběť	Pachatel
Napadení/ trestný čin	<p>Zajistit tyto oblasti: Zdraví Zajistit lékařské ošetření, pokud klient/ka nebyla ošetřena a přichází napaden Doprovod na ošetření a další lékařské zákroky Zajištění potvrzení od lékaře (může se hodit pro trestní řízení)</p> <p>Bezpečnost Pokud jsou útoky dlouhotrvající, zajistit bezpečnost – např. žádost o krátkodobou ochranu PČR, azylové bydlení, Vytvořit bezpečnostní plán (specifický pro různé trestné činy dále pouze TČ) Ohrožení dětí – kontaktování OSPOD Zabezpečení sociálních sítí</p> <p>Dále poskytnutí krizové intervence kontaktní/doprovodu do navazujících služeb, psychologických/terapeutických služeb (platí po celou dobu trestního řízení)</p> <p>Pomoc s rozhodnutím, zda podat trestní oznámení (dále pouze TO): zjištění, zda nebyl trestný čin promlčen rozhodnutí nechat případně až po fázi šoku (zároveň případně zajistit všechny důkazy) TO nelze až na výjimky vzít zpět co od trestního řízení klient/ka očekává a zda jsou očekávání reálná</p>	<p>Zajistit tyto oblasti: Zdraví Zajistit lékařské ošetření, pokud klient/ka nebyla ošetřena a přichází napaden Doprovod na ošetření a další lékařské zákroky Zajištění potvrzení od lékaře (může se hodit pro trestní řízení – pokud role klienta není jasná)</p> <p>Dále poskytnutí krizové intervence kontaktní/doprovodu do navazujících služeb</p> <p>Pomoc s rozhodnutím, zda se přihlásit na Policii ČR, pokud klient přichází s tím, že o trestném činu nikdo neví apod.: zjištění, zda nebyl trestný čin promlčen připravit klienta na důsledky</p> <p>Orgány činné v trestním řízení včetně médií by měly s pachatelem až do vydání rozsudku zacházet v souladu se zásadou presumpce nevinny.</p> <p>Osoby mladší 18 let: Mladiství (15- 18 let) zvláštní podmínky (TČ = provinění, kratší tresty)</p>
	<p>Orgány činné v trestním řízení a poskytovatelé sociální služeb mají dle ZOTČ s každým, kdo se prohlásí za oběť zacházet jako s obětí včetně přiznání práv obětí, dokud se neprokáže opak, tedy v souladu s presumpcí statusu oběti.</p> <p>Osoby mladší 18 let: jsou zvlášť zranitelné oběti (rozšířený okruh práv) – bezplatná právní pomoc pokud není pachatelem pečující osoba, je potřeba řešit ve spolupráci se zákonným zástupcem, popř. s pracovníky OSPOD</p>	<p>Děti (mladší 15 let) nejsou trestně odpovědné, nelze proti nim vést trestní stíhání a následně uložit trest, pokud se dopustí jednání, které naplňuje ostatní znaky skutkové podstaty trestného činu, hovoříme o činu jinak trestném, koná se řízení podle občanského soudního řádu (tedy nikoliv podle trestního řádu). <i>Tato fáze je pro sociálního pracovníka a klienta/ky v pozici pachatele může být velice problematická, doporučujeme situaci vyhodnocovat individuálně popř. s metodikem či vedoucím služby.</i></p>

<p>Zahájení trestního řízení</p> <p>Poskytnutí informací, že TO nelze vzít zpět (trestní řízení až na výjimky nelze zastavit – blízké osoby souhlas s trestním stíháním u některých typů trestných činů)</p> <p>Pomoc při sepsání TO a podání TO doporučujeme TO sepsat, zaslat nebo podat na podatelnu (TO je možné podat na jakoukoliv služebnu PČR a kdykoliv, popř. na státní zastupitelství TO je možné podat osobně, což může být pro oběti viktimizující V TO – nezapomenout ošetřit skrytí osobních údajů (adresa, telefon, zaměstnání – to je možné i důvěrníka/zmocněnce) a informování po 30 dní od obdržení oznámení + kontaktní údaje, kde bude klient/ka k zastížení</p> <p>Doprovod při podání k podání vysvětlení jako důvěrník – je institut ze ZOTČ, není potřeba mít plnou moc, důvěrník nezasahuje do řízení, ale poskytuje psychickou podporu. Klienti/ky (i v pozici svědka) mohou mít často obavu a podání vysvětlení (popř. dále výslechu) se vyhýbat, což není dobré řešení. Klienti/ky se při vyhýbání se a nedostavení se k podání vysvětlení mohou vystavovat udělení pokuty či zadržení a předvedení. Je tedy potřeba pracovat na tom, proč se klient/ka obává a jak to odstranit či obavám předcházet (to lze často pomocí práv obětí v trestním řízení)</p> <p>Pomoc při komunikaci, pokud mluví klient jiným jazykem než je český jazyk – s předstihem kontaktovat PČR, aby zajistili tlumočení soudním tlumočnickem, popř. překlad dokumentů do jazyka, kterému klient/ka rozumí</p> <p>Pomoc s obstaráním dalších důkazů PČR může obstarávat další důkazy, pro klienty je někdy náročné tyto důkazy shromáždit či obstarat (věci, spisy, zdravotní zprávy, posudky, účtenky) Zdravotní zprávy: zvláštní souhlas od klienta; je třeba zvážit, zda je v zájmu klienta, aby v řízení byl probírán jeho celkový zdravotní stav, vč. psychických problémů SP může být předvolán/a k podání vysvětlení: povinnost mlčenlivosti</p> <p>Poskytnutí emoční podpory a práce na tom, co klient/ka od trestního řízení očekává (očekávání se vyvíjí)</p> <p>Poskytnutí s řešením dopadů trestného činu na život klienta/ky (dopady na vzdělání, zaměstnání, psychické zdraví, vztahy atd.)</p>	<p>Je možné, že se podezření nepotvrdí a nebude ani zahájeno trestní stíhání – odložení či postoupení věci. Proto je zde důležitá presumpce nevinny.</p> <p>Informování klienta o jeho právech a povinnostech např. zadržení. Osoba podezřelá z trestného činu může být zadržena, pokud jsou dány důvody vazby: obava z útěku, obava z ovlivňování svědků, obava z pokračování v trestné činnosti.</p> <p>Zadržení může trvat maximálně na policii: 48 hodin a soudu: 24 hodin. Během této doby musí PČR zadrženého podezřelého vyslechnout, zahájit jeho trestní stíhání a připravit podklady pro státního zástupce na návrh na vzetí do vazby. Pokud podezřelý není vzat do vazby, je propuštěn na svobodu.</p> <p>Pomoc v komunikaci a přebírání zásilek od PČR. Klientům/kám často nepomáhá nepřebírání si zásilek, vyhýbání se podáním vysvětlení nebo opomenutí termínu podání vysvětlení. Domluva termínu podání vysvětlení na PČR může proběhnout telefonickým kontaktem či osobní domluvou s podezřelým, proto je potřeba s klienty mluvit, že i tak to sdělené termíny jsou platné. Vyhýbáním se podání vysvětlení klient/ka riskuje uložení pokuty či zadržení a předvedení k úkonu. Obecně klientům/ tkám tyto momenty nepomáhají a je možné jim v tomto poskytnout podporu.</p> <p>Poskytnutí emoční podpory, krizové intervence, a práce na tom, co klient/ka od trestního řízení očekává.</p> <p>Osoby mladší 18 let: Mladiství musí mít být obhájce z řad advokátů</p> <p>Děti orgány činné v trestním řízení zahájí prověřování. Dítě může být vyzváno k podání vysvětlení, mohou být sejmuty otisky jeho prstů či provedeny jiné úkony když je zjištěno, že došlo ke spáchání činu jinak trestného dítětem mladším 15 let, státní zástupce nebo policejní orgán věc odloží usnesením a nedojde k zahájení trestního stíhání, poté následuje řízení před soudem vedené podle právních předpisů upravujících civilní soudní řízení, do té doby dítě při podezření z činu jinak trestného musí mít právní pomoc až před soudem, při podání vysvětlení či jiných úkonech prováděných dle trestního řádu není přítomnost advokáta nutná, proto doporučujeme pokusit zprostředkovat právní pomoc advokáta i v této fázi</p>
--	---

Doprovod klienta ke svědecké výpovědi v roli důvěrníka či zmocněnce (zmocněnec může být právní laik, což nedoporučujeme, často dochází k újmě na právech obětí) – zmocněnec musí mít plnou moc, v případě nezletilého musí být plná moc podepsána zákonným zástupcem. Doporučujeme však, aby oběť měla zmocněnce z řad advokátů/právníků specializující se na oběti. Klienti/ky (i v pozici svědka) mohou mít často obavu a podání výsledku se vyhýbat, což není dobré řešení. Klienti/ky se při vyhýbání se a nedostavení se k výsledku mohou vystavovat udělení pokuty či zadržení a předvedení. Je tedy potřeba pracovat na tom, proč se klient/ka obává a jak to odstranit či obavám předcházet (to lze často pomocí práv obětí v trestním řízení).

Pomoc při zajištění výsledku osobou vybraného pohlaví (pro zvláště zranitelné oběti) – je potřeba domluvit s předstihem.

Příprava žádosti o přidělení zmocněnce (je nutné žádat s dostatečným předstihem, hned jak je to možné)

tzv. ex offo – klient/ka je nemajetný/á (hranice hmotné nouze

zprostředkování bezplatné právní pomoci pro zvlášť zranitelné oběti dle ZOTČ (ustanoví soud, popř. je možné navrhnout konkrétního advokáta)

zprostředkování bezplatné právní pomoci skrze organizaci, která pracuje s oběťmi či přes Pro bono alianci (nutné zapojení se organizace do spolupráce s Pro bono aliancí)

Zmocněnec se může účastnit u výsledku ostatních svědků či pachatelů (zmocněnec) – často je to žádoucí

Pomoc při obstarání znaleckého posudku – návrh policii nebo samostatně

Pomoc při nahlédnutí do spisu a seznámení se spisem na základě plné moci nebo jako doprovod – je potřeba domluvit s PČR

nebo před jeho uzavřením PČR vyzve

Připojení se k náhradě škody – prohlášení u výsledku, že klientovi vznikla škoda, popř. jaká (majetková, nemajetková na zdraví)

Žádost o peněžitou pomoc – pomoc při sepsání žádosti o peněžitou pomoc a jejím podáním (pro oběti, kterým náleží, není pro všechny oběti), popř. doplňováním

Poskytnutí emoční podpory a práce na tom, co klient/ka od trestního řízení očekává (očekávání se vyvíjí) a poskytnutí

informací **o možnosti odvolání pouze proti nároku na náhradu škody**

Poskytnutí s řešením dopadů trestného činu na život klienta/ky (dopady na vzdělání, zaměstnání, psychické zdraví, vztahy atd.)

Osoby mladší 18 let:

Je vhodné, aby byl **zajištěn neodkladný a neopakovatelný úkon** jako prevence sekundární viktimizace a opakování toho, co se nezletilému či jiné zvlášt zranitelné oběti stalo.

Výslech by měl **být prováděn ve speciálně výslechové místnosti, speciálně vyškoleným** policistou/tkou.

V případě svědka není možné provést úkon bez zákonného zástupce, popř. pracovníka OSPOD, pokud zákonný zástupce je ve střetu zájmů (je tedy možný pachatel)

Klient/ka se může stát obviněným/nou na základě Usnesení o zahájení trestního stíhání, které musí být doručeno **vždy do**

vlastních rukou – nejpozději však při prvním výsledku (pozor na rozdíl podání vysvětlení).

Informovat o právech a povinnostech klienta/ku a pomoc mu při uplatňování těchto práv a povinností.

Pomoc při navrhování důkazů vč. komunikace s PČR. Zároveň je potřeba upozornit klienta/ku na ovlivňování svědků a následky ovlivňování.

Pomoc s **domluvou za účelem nahlédnutí do spisu.**

Pomoc při komunikaci týkající se práva účastnit se vyšetřovacích úkonů – sám za sebe/obhájce a při vyřízení práva na

tlumočnicka a přeložení překladů písemných rozhodnutí.

Pomoc při zajištění obhájce, kterým je pouze advokát.

Obhájce je zástupce obviněného a může se účastnit všech vyšetřovacích úkonů. Je-li obviněný omezen na svobodě – možnost se radit s obhájcem o samotě. Pokud je **klient/ka nemajetný/á může požádat o bezplatnou obhajobu** (či obhajobu za sníženou odměnu). Návrh je možné podat před podáním obžaloby prostřednictvím dozorujícího státního zástupce a je pět třeba doložit nedostatek finančních prostředků. Pokud soud žádosti vyhoví, smí si obviněný vybrat obhájce sám. Případně může o jeho ustanovení požádat soud. V těchto případech hradí náklady stát.

Existují však případy, kdy **obviněný musím mít obhájce a ten je mu přidělen soudem (tzv. ex offo obhájce)**. Jsou to tyto případy:

je-li klient/ka ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody

horní hranice trestu odnětí svobody vyšší než 5 let

obviněný je nesvéprávný, má duševní vady atd.

Na konci trestního řízení má obviněný povinnost uhradit náklady na tohoto obhájce. Zde je možné tedy spolupracovat

s klientem na případných dluzích.

Obviněný nemá možnost důvěrníka jako oběť trestného činu.

Informovat o povinnostech klienta/ky a připravit jej na případné situace mezi, které patří povinnost:

dostavit se k výsledku (pomoc při zajištění komunikace, práce na obavách z výsledku) – musí se dostavit, nemusí vypovídat; může žádat změnu nebo doplnění protokolu o výsledku

strpět osobní prohlídku, domovní prohlídku, prohlídku jiných prostor a pozemku,

vydat věc důležitou pro trestní řízení,

podrobit se vyšetření duševního stavu,

strpět prohlídku těla, odběr krve nebo jiného biologického materiálu.

Informovat klienta/ku o tom, že může být vzat do vazby, pokud existuje obava z:

útěku,

ovlivňování svědků,

pokračování v trestné činnosti.

O tom rozhoduje soud na návrh státního zástupce. O vazbě je vyrozuměna rodina a zaměstnavatel. Vazební důvody jsou

přezkoumávány každé 3 měsíce, maximální doba trvání vazby je 1 až 4 roky

Vazbu je možné nahradit peněžitou zárukou (tzv. kaucí), záruka zájmového sdružení, dohledem probačního úředníka, písemným slibem, uložením předběžného opatření (např. zdržení se požívání návykových látek, účasti na hazardní hře, přiblížení se k oběti apod.), zákazem vycestování do zahraničí.

Pokud má klient/ka volné finanční prostředky je možné **nabídnout poškozenému/ným finanční vyrovnání se a v neposlední řadě také omluvu**, která by měla být vážně míněná a ne pouze nástroj toho, jak se snažit zajistit snížení trestu. I toto je možné s klientem/kou otevírat a pracovat na tom, pomoc kontaktovat PČR v této záležitosti. Nikdy není vhodné kontaktovat poškozené.

Poskytnutí emoční podpory a práce na tom, co klient/ka od trestního řízení očekává.

Osoby mladší 18 let:

Mladiství

musí mít obhájce, do vazby jej lze vzít jen v opravdu výjimečných případech

média nesmí informovat, tak oběť mohla být ztotožněna včetně orgánů činných v trestním řízení

orgány činné v trestním řízení či sociální pracovníci musejí mít zvláštní průpravu pro zacházení s mládeží

Podání obžaloby	<p>V případě odklonů a dalších typů zkráceného řízení je nutné uplatnit nárok na náhradu škody (vyčíslit a odůvodnit), aby klient/ka nebyl krácen na svých právech. Nelze zhojit.</p> <p>Poskytnutí emoční podpory a práce na tom, co klient/ka od trestního řízení očekává (očekávání se vyvíjí) a poskytnutí informací o možnosti odvolání pouze proti nároku na náhradu škody</p> <p>Poskytnutí s řešením dopadů trestného činu na život klienta/ky (dopady na vzdělání, zaměstnání, psychické zdraví, vztahy atd.)</p>	<p>Klient/ka v tuto fázi musí čekat na nařízení hlavního líčení do té doby, je možné poskytovat emoční podporu a pracovat na tom, co klient/ka od trestního řízení očekává.</p> <p>Pokud má klient/ka volné finanční prostředky je možné nabídnout poškozenému/ným finanční vyrovnání se a v neposlední řadě také omluvu, která by měla být vážně míněná a ne pouze nástroj toho, jak se snažit zajistit snížení trestu. I toto je možné s klientem/kou otevírat a pracovat na tom, pomoc kontaktovat PČR v této záležitosti. Nikdy není vhodné kontaktovat poškozené.</p>
-----------------	--	--

Řízení před soudem	<p>Pomoc s podporou při uplatnění nároku na náhradu škody nárok je možné uplatnit nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování, pokud není nárok uplatněn, v trestním řízení se již tento krok nedá zhojit (není to tedy, až když jde oběť ke svědecké výpovědi, to už je pozdě) nárok je možné následně vymáhat v občanskoprávním řízení, kdy neplatí ochrana oběti trestného činu a tento typ řízení může trvat roky a oběť bez advokáta není často schopna nárok uplatnění nároku na náhradu škody (resp. připojení se s nárokem) je nutné vyčíslit, odůvodnit a podložit (fakturami, zdravotními zprávami, účtenkami, posudky atd.) – náhradu je možné požadovat za újmu na majetku, zdraví a nemajetkovou újmu</p> <p>Příprava klienta/ky na svědeckou výpověď – nejen psychická, ale také jak se u soudu chovat, informace o tom, kdo kde sedí apod., informace o tom, že klient/ka nemusí následně být přítomen po celou dobu jednání</p> <p>Doprovod klienta ke svědecké výpovědi – jako důvěrník nebo zmocněnec</p> <p>Vyjednání nepřítomnosti klienta/ky u výslechu v přítomnosti pachatele</p> <p>Účast na celém hlavním líčením jako zmocněnec – obhajoba práv klienta/ky</p> <p>Příprava se sestavením a realizací bezpečnostního a mediálního plánu – dle dané situace a případného zájmu médií, veřejnosti</p> <p>Podpora při přípravě prohlášení o dopadu – možnost dle ZOTČ popsat nejen soudu, ale i pachateli, jaký měl trestný čin dopad na život oběti, je možné u hlavního líčení sdělit nebo nechat přečíst, není povinné</p> <p>Poskytnutí emoční podpory, krizové intervence a práce na vyrovnání s výsledkem trestního řízení, které není často dle představ klientů/tek a informace o možnosti odvolání pouze proti nároku na náhradu škody</p> <p>Poskytnutí s řešením dopadů trestného činu na život klienta/ky (dopady na vzdělání, zaměstnání, psychické zdraví, vztahy atd.) Osoby mladší 18 let: hlavní líčení probíhá neveřejně médiá nesmí informovat, tak oběť mohla být identifikována svědecká výpověď by měla být realizována citlivě, bez přítomnosti pachatele</p>	<p>Příprava klienta/ky na hlavní líčení – nejen psychická, ale také jak se u soudu chovat, informace o tom, kdo kde sedí, to, že musí být až na výjimky přítomen celému líčení, může se vyjádřit ke každému provedenému důkazu, klást svědkům otázky Pomoc na přípravě závěrečné řeči a posledního slova po provedeném dokazování. Informovat a pomoci s odvoláním, pokud je vydán odsuzující rozsudek (do 8 dnů poté, co je doručen rozsudek). Odvolat je možné k soudu, který rozsudek vydal. Pokud se odsouzený odvolá, trest mu nebude zhoršen. Informovat klienta/ku o tom, kdo se vše může odvolat a jaké to může mít následky. Odvolání může kromě obžalovaného podat: státní zástupce – může dojít ke zhoršení trestu, poškozený – jen proti výroku o náhradě škody. Informovat o možných typech trestů a důsledcích neplnění těchto trestů: odnětí svobody (v rozsudku určen druh věznice – s ostrahou, se zvýšenou ostrahou, soud následně určuje konkrétní věznici, je možnost udělení poskytnutí přiměřené lhůty (max. 1 měsíc) k obstarání záležitostí odsouzeného. Pokud je uložen podmíněný trest je možné jeho varianta s dohledem, bez dohledu – pokud v jejím průběhu odsouzený poruší podmínku (dopustí se další trestné činnosti nebo nedodrжуje uložené povinnosti), tak může dojít k následujícím situacím: nařízení výkonu trestu, prodloužení zkušební lhůty, stanovení dohledu, uložení přiměřených omezení a povinností Po skončení zkušební doby podmíněného trestu – je vydáno rozhodnutí o osvědčení a klient má čistý trestní rejstřík domácí vězení, obecně prospěšné práce, propadnutí majetku, propadnutí věci, peněžitý trest, zákaz činnosti, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztráta čestných titulů nebo vyznamenání, vyhoštění, Pokud nelze uložit trest (pachatel je tzv. nepříčetný) nebo je třeba je uložit vedle trestu (ochranné léčení): ochranné léčení (nepříčetnost, duševní porucha, zneužívání návykové látky), zabezpečovací detence (nepříčetnost), zabrání věci, ochranná výchova – mladiství pachatelé. Poskytnutí emoční podpory, krizové intervence a práce na vyrovnání s výsledkem trestního řízení. Osoby mladší 18 let: Mladiství hlavní líčení probíhá neveřejně médiá nesmí informovat, tak oběť mohla být ztotožněna včetně orgánů činných v trestním řízení orgány činné v trestním řízení či sociální pracovníci musejí mít zvláštní přípravu pro zacházení s mládeží trestní věci mladistvých projednávají soudy pro mládež – kauzy řeší specializovaní soudci Děti pokud se dopustí jednání, které naplňuje ostatní znaky skutkové podstaty trestného činu, hovoříme o činu jinak trestném, koná se řízení podle občanského soudního řádu (tedy nikoliv podle trestního řádu). musí mít v tomto řízení opatrovníka (zpravidla advokát)</p>
--------------------	---	---

<p>Informace o možnosti odvolání pouze proti nároku na náhradu škody a případné odvolání se proti nároku na náhradu škody</p> <p>Podpora při vymáhání nároku na náhradu škody</p> <p>Práce na ukončení situace s trestním řízením, případně zpracování tématu nespokojenosti s výsledkem TŘ</p> <p>Podpora při propuštění pachatele z VTOS vč. bezpečnostního plánu (oběti mají právo být informování o útěku či propuštění odsouzené z VTOS), je potřeba soudu toto sdělit i s aktuálním kontaktem</p> <p>Podpora při parolovém slyšení apod.</p> <p>Poskytnutí s řešením dopadů trestného činu na život klienta/ky (dopady na vzdělání, zaměstnání, psychické zdraví, vztahy atd.)</p>	<p>Informování klienta/ky o tom, že pokud byl obžalovaný/á uznán vinným a rozsudek nabyl právní moci, nelze už podat tzv. řádný opravný prostředek (odvolání).</p> <p>Poskytnutí emoční podpory, krizové intervence a práce na vyrovnání s výsledkem trestního řízení.</p> <p>Motivování klienta k hrazení přiznané náhrady škody pro poškozeného.</p> <p>Pomoc s dodržáním trestu či přípravou na nástup do VTOS:</p> <p>podpora při přebírání si pošty (výzva k nastoupení výkonu trestu – nenastoupí-li, dodání do výkonu policií vč. možnosti vystavení se dalšímu trestnému činu maření výkonu úředního rozhodnutí)</p> <p>pomoc se zařízením OP či jiným dokladem totožnosti, bez kterého nelze nastoupit do VTOS</p> <p>pomoc s tvorbou seznamu popř. obstaráním potřebných věcí do VTOS – oblečení, hygienu, jídlo atd.</p> <p>pomoc s požádáním k zařazení do oddělení pro ohrožené osob oddělení pro drogově závislé, bezdrogové zóny, ženy s dětmi apod.</p> <p>pomoc s vyřízením odkladu či přerušením trestu ze zdravotních důvodů (těhotná žena a matka novorozence dítěte – odklad 1 rok po porodu)</p> <p>Zprostředkování kontaktu se službou penitenciární péče.</p> <p>Informování o možnostech podmíněného propuštění z VTOS:</p> <p>1/2 trestu,</p> <p>1/3 trestu u prvotrestaných, nejde-li o zvlášť závažný zločin,</p> <p>i dříve u prvotrestaných, kteří se dopustili přečinu – na návrh ředitele věznice.</p> <p>trest na doživotí a výjimečný trest – zvláštní podmínky</p> <p>soud stanoví zkušební dobu + příp. dohled</p> <p>po skončení – rozhodnutí, zda se odsouzený osvědčil</p> <p>Spolupráce po propuštění z VTOS:</p> <p>doprovod na ÚP (po dobu VTOS nejsou odsouzení v evidenci ÚP)</p> <p>pomoc s kontaktováním kurátora</p> <p>pomoc při zařazení si jednorázové dávky HN</p> <p>pomoc při zajištění praktického lékaře</p> <p>pomoc při zajištění bydlení, zaměstnání, léčby atd.</p> <p>pomoc při řešení dluhů – náhrada škody a motivace k jeho úhradě, za VTOS, trestní řízení, ex offo – přednostní pohledávky</p> <p>zprostředkování kontaktu se službou postpenitenciární péče</p> <p>pomoc při žádosti o zahlazení odsouzení v rejstříku trestů. Rozhoduje soud na základě žádosti odsouzeného, ten musel po výkonu trestu vést řádný život po určité době (doby jsou stanoveny dle závažnosti trestu).</p> <p>Osoby mladší 18 let:</p> <p>Mladiství</p> <p>pokud je shledán vinným, neukládá se mu trest, ale tzv. opatření</p> <p>dle zákona jsou to tři druhy opatření: výchovná opatření (dohled, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení, napomenutí s výstrahou) ochranná opatření (ochranné léčení, zabezpečovací detence, ochranná výchova, zabránění věci či jiné majetkové hodnoty) a trestní opatření (výkon odnětí svobody, popř. podmíněný výkon odnětí svobody, obecně prospěšné práce, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, peněžitý trest, zákaz činnosti, vyhoštění nebo propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty).</p> <p>soud může upustit (případně podmíněně upustit) od uložení opatření.</p> <p>Děti</p> <p>pokud se dopustí jednání, které naplňuje ostatní znaky skutkové podstaty trestného činu, hovoříme o činu jinak trestném, koná se řízení podle občanského soudního řádu (tedy nikoliv podle trestního řádu).</p> <p>musí mít v tomto řízení opatrovníka (zpravidla advokát)</p> <p>pokud soud neupustí od uložení opatření, může dítěti uložit:</p> <p>dohled probačního úředníka</p> <p>zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče</p> <p>ochrannou výchovu</p>
---	--

Další informace o práci s oběťmi trestných činů je možné získat pomocí akreditovaného vzdělání u MPSV, to např. nabízí In IUSTITIA, která se komplexně věnuje tématu obětí trestných činů a snaží se prosazovat systémové změny ve prospěch obětí trestných činů. Nebo dále v publikaci s názvem „Znáte jejich práva. Sociální práce a lidé ohrožení násilím z nenávisti“, kterou je možné vztáhnout na všechny oběti trestné činnosti, dostupná [zde](#). Případně v dalších publikacích stejné organizace.

Doporučujeme dále článek Policie ČR o zvláště zranitelných obětech trestných činů

<https://www.policie.cz/clanek/zvlast-zranitelne-obeti.aspx>

Autoři: kolektiv autorů

Odborná garantka projektu: Martina Zikmundová

dostupné online:

→ www.streetwork.cz

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

česká asociace **streetwork.cz**

25 let na ulici

Tento doporučený postup vznikl v rámci projektu Společně a odborně v Praze, reg. č. CZ.03. 2. 63/0.0/0.0/19_099/0015187, který je spolufinancován Evropskou unií